

Verkenning sociale coöperatie Lichtpunt (concept); Mirjam Schouten (teammanager Participatie) en Nikita Buis (strategisch beleidsadviseur)

Verslag d.d. 16 april 2026

1. Hoe ben je bij de coöperatie betrokken geraakt en wat sprak je aan.

We zijn beiden betrokken geraakt toen het al langer bestond. Het initiatief kwam van een wethouder die het wel een goed idee vond. Hij zit nu nog in het bestuur van de sociale coöperatie Lichtpunt en zorgt er ook voor dat er nog steeds politiek draagvlak voor is. Toen ik hier begon hoorde ik direct over Lichtpunt en Jacqueline, de projectleider, stond al gelijk bij mij op de stoep in verband met de instroom.

2. Welke obstakels heb je moeten oplossen en hoe deed je dat? Wie nog meer speelden een rol?

Het is nog steeds de vraag hoe we het goed kunnen inbedden, naast marginaal ondernemen en de BBZ-regeling. We hebben zelf een zelfstandigen loket, die ook actief mensen naar zelfstandigheid begeleidt. Niet alleen naar de BBZ, maar ook op de route daarheen of naar marginaal ondernemerschap. We ervaren dat de toestroom naar Lichtpunt wel een aandachtspunt is. Vooral het herkennen van wie daar baat bij kan hebben. Het is een hele specifieke doelgroep. Er stroomt nu iemand uit die begon als een kluizenaar en nu zich bijna onherkenbaar heeft ontwikkeld tot een starter in de BBZ.

3. Hoe is het ingebed in de gemeentelijke praktijk; financieel, wetstechnisch (P-wet), verwijzingen?

Lichtpunt is een van de mogelijke trajecten waarmee inwoners kunnen ontwikkelen. De coöperatie krijgt een vergoeding per traject (€11.000). De inwoners die ondernemen binnen de coöperatie behouden hun uitkering en de inkomsten die ze ontvangen uit hun onderneming komen terecht in de thermometer. Daarvan kunnen bedrijfskosten en investeringen worden betaald. Een eventueel positief saldo blijft gedurende de gehele tijd binnen de coöperatie in de thermometer staan. Het kan dan dienen als buffer voor het geval er eens een negatief resultaat is. Als ze na 3 jaar uit de coöperatie treden mogen ze een eventueel positief saldo in de thermometer behouden als startkapitaal. Dat kan best wel eens oplopen. En het kan ook consequenties hebben bij verrekenen van toeslagen. We zijn er nog niet helemaal uit hoe we dat naar de toekomst toe willen regelen. Daarom zijn we ook wel benieuwd hoe andere gemeenten dat hebben opgelost. Bij de start is daar bij ons onvoldoende over nagedacht.

4. Wat is de rol van de klantmanagers en hoe zijn die geïnstrueerd?

De participatiecoaches gebruiken EVA om geschikte trajecten te vinden voor de inwoners in de bijstand. De coöperatie is daar een van. Daarbij maken we gebruik van een klantbeeld, zoals we dat hebben ontwikkeld in het kader van methodisch werken, dus wat kan iemand, wat wil iemand en wat zijn of haar dromen. Wat zijn eventuele belemmeringen. Wat past bij iemand. Daarnaast doen we er veel aan om de coaches in werkateliers op de hoogte te stellen van de beschikbare ontwikkelingsmogelijkheden voor mensen. We mikken voor de sociale coöperatie op mensen waarvan we denken dat ze niet makkelijk aan een baan komen en ook niet goed kunnen gedijen in een hiërarchische structuur. En we kijken ook naar wat mensen in het verleden hebben gedaan. En wat speelt er mee waarom mensen niet voor een baas kunnen werken. We gaan dus niet op zoek naar kandidaten voor een bepaald traject. Ook niet voor de sociale coöperatie. We kunnen nog wel wat meer doen om de werkcoaches meer bewust te maken van de ontwikkelrichtingen naar ondernemen. Lichtpunt zorgt zelf ook wel voor dat ze bekend zijn bij de werkcoaches.

5. Is er een link met andere domeinen? Economie, WMO, onderwijs?

Wij voeren zelf de WMO niet uit. We zien wel dat er een goede link te maken is met dagbesteding. De projectleider van Lichtpunt is daarover wel met de gemeenten in gesprek. We kijken ook wel hoe de SROI-verplichting van leveranciers en sowieso het netwerk van ondernemers nog kan helpen om de levensvatbaarheid van de coöperatie te versterken.

6. Moet je moeite doen om het overeind te houden? Wat zijn nog uitdagingen?

De uitdaging is nog vooral om te zorgen voor voldoende toestroom naar de coöperatie en hoe we het juridisch goed kunnen regelen. Voor ons is de coöperatie een hele specifieke niche binnen het palet van participatie instrumenten. Dus het moet goed inpassen tussen wat we al doen vanuit het

zelfstandigenloket en de BBZ. Het gaat dan bij ons om mensen die nog niet toe zijn aan de begeleiding naar zelfstandigheid die we vanuit het loket bieden, maar uiteindelijk misschien wel daarnaartoe kunnen groeien. Het gaat dus ook om mensen met veel problematiek, dus voor lichtpunt is het wel een risico dat hun begeleiding niet succesvol kan zijn. Het accent ligt dus op participatie. Daarom puzzelen we nog hoe we kunnen zorgen dat de coöperatie op een passende manier kan worden gefinancierd. Als GR verschaffen we natuurlijk geen subsidie maar kunnen wel trajecten afnemen. We werken nu op basis van een prestatieafspraken waarin wij onszelf verplichten om een bepaald aantal trajecten af te nemen. Dus in feite toch een vorm van lumpsum financiering. En dat houden we niet oneindig vol. Dus we stimuleren Lichtpunt ook om hun draagvlak te verbreden.

7. Wie vindt de coöperatie belangrijk en waardoor wordt het succes bepaald?

Wij vinden het belangrijk en er is ook politiek draagvlak. Het succes wordt niet vooral bepaald door uitstroom naar zelfstandig ondernemen. Of eigenlijk vooral niet. Wij vinden het ook prima als inwoners, voor wie geheel zelfstandig ondernemen of uitstroom naar werk niet haalbaar is, op deze manier toch een zinvol participeren. En op een veilige manier van alles kunnen proberen. Alleen niet als het de mogelijkheden om wel duurzaam uit te stromen naar regulier werk belemmerd. Zo sprak ik de laatste tijd een paar keer met een vrouw die dan de ene keer bezig was met een nagelsalon, de andere keer als zzp'er in de zorg daarna weer wat anders. En steeds voor een paar uurtjes.

8. Hoe verhoudt de coöperatie zich tot re-integratie-instrumenten qua effectiviteit en kosten?

De participatiecoaches zijn zich er wel van bewust dat aan de deelname aan de coöperatie een stevig prijskaartje hangt. Misschien zijn ze daarom wel terughoudend om naar Lichtpunt te verwijzen. Ondanks dat we erop wijzen dat het nu nog niet uitmaakt of er 1 of 15 deelnemen. Over hoe de opbrengst van de deelname aan de coöperatie zich verhoudt tot die van andere instrumenten en trajecten weten we eigenlijk niet. Dat moeten we nog wel vat op krijgen. Daarom zijn we ook druk met de implementatie van methodisch werken.

9. Hoe zie je de toekomst van de sociale coöperatie binnen de P-wet in Balans?

We zijn nog volop bezig om ons daarop te beraden. Maar we zien wel dat dit voor inwoners in de bijstand met een specifiek profiel een goede manier is om te participeren. Maar op een gegeven moment is het voor ons toch een eindig traject. Maar het scharrel-ondernemen is gewoon heel waardevol. Je ziet hoe mensen daarin gaan floreren. Dat is wat gewoon structureel zou moeten kunnen. Alleen wij kunnen niet onbeperkt die intensieve begeleiding financieren. Dat zou dan uiteindelijk beperkt moeten worden en uit de opbrengsten gedekt. Via hun lidmaatschap. Maar willen wel dat het doorgaat, want het past gewoon wel heel goed in de bijstand. Het zou helemaal mooi zijn als het iets circulairs wordt, dus bijvoorbeeld weer andere mensen op weg helpen of meerwaarde voor de buurt.